

סוג הבחינה: א. בגרות לבתי ספר על-יסודיים
ב. בגרות לנבחנים אקסטרניים
מועד הבחינה: קיץ תשע"ב, 2012
מספר השאלון: 133,001106

ת נ ך

יחידת הלימוד השלישית
על פי תכנית הלימודים החדשה

הוראות לנבחן

- א. משך הבחינה: שעה ורבע.
- ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה שני פרקים.
פרק ראשון – (20×3) – 60 נקודות
פרק שני – (20×2) – 40 נקודות
סה"כ – 100 נקודות
- ג. חומר עזר מותר בשימוש: תנ"ך שלם בלי פירושים, בלי תוספות ובלי תרגום. מותר להשתמש בתנ"ך שיש בו מפות.
- ד. הוראות מיוחדות: (1) אל תעתיק את השאלה; כתוב את מספרה בלבד.
(2) התרכז בנושא. שים לב לכתב, לכתיב ולפיסוק.

הערה: בקטעים המצולמים מן התנ"ך בא השם המפורש בצורת ה'.

כתוב במחברת הבחינה בלבד, בעמודים נפרדים, כל מה שברצונך לכתוב כטיוטה (ראשי פרקים, חישובים וכדומה).
רשום "טיוטה" בראש כל עמוד טיוטה. רישום טיוטות כלשהן על דפים שמחוץ למחברת הבחינה עלול לגרום לפסילת הבחינה!

ההנחיות בשאלון זה מנוסחות בלשון זכר ומכוונות לנבחנות ולנבחנים כאחד.

ב ה צ ל ח ה !

ה ש א ל ו ת

פרק ראשון (60 נקודות)

בפרק זה עליך לענות על שלוש מהשאלות 1-4.

בכל שאלה שבחרת, ענה על שניים מהסעיפים א-ג.

(לכל סעיף — 10 נקודות; סה"כ לכל שאלה — 20 נקודות)

1. קרא בראשית, כ"ח, 10-22.

וַיֵּצֵא יַעֲקֹב מִבְּאֵר שֶׁבַע וַיֵּלֶךְ
 חֲרָנָה: וַיִּפְגַּע בַּמָּקוֹם וַיֵּלֶן שָׁם כִּי-בָא הַשָּׁמֶשׁ וַיִּקַּח מֵאֲבְנֵי
 הַמָּקוֹם וַיִּשֶׂם מִרְאֲשֹׁתָיו וַיִּשָּׁבֵב בַּמָּקוֹם הַהוּא: וַיַּחֲלֹם וַהֲנֵה
 סֹלֶם מִצֵּב אֲרֻצָּה וְרֵאשׁוֹ מִגִּיעַ הַשָּׁמַיְמָה וַהֲנֵה מִלְּאֲכָנֵי
 אֱלֹהִים עֲלִים וַיְדַדִּים בּוֹ: וַהֲנֵה הָיָה נֹצֵב עָלָיו וַיֹּאמֶר אֲנִי
 הָיָה אֱלֹהֵי אֲבֹתָהּ אֲבִיךָ וְאֱלֹהֵי יִצְחָק הָאָרֶץ אֲשֶׁר אַתָּה
 שׁוֹבֵב עָלֶיהָ לְךָ אֶתְנַנְּהָ וְלִזְרַעְךָ: וַהֲיָה זֶרְעֶךָ כַּעֲפַר הָאָרֶץ
 וּפְרֻצֹת יָמָה וְקֹדְמָה וְצַפְנָה וְנִגְבָּה וְנִבְרַכְוּ בְךָ כָּל-מִשְׁפַּחַת
 הָאָדָמָה וּבְזֶרְעֶךָ: וַהֲנֵה אֲנֹכִי עִמָּךְ וְשָׁמַרְתִּיךָ כְּכֹל אֲשֶׁר-תֵּלֵךְ
 וְהִשְׁבַּתִּיךָ אֶל-הָאָדָמָה הַזֹּאת כִּי לֹא אֶעֱזָבְךָ עַד אֲשֶׁר אִסֹּר
 עֲשִׂיתִי אֶת אֲשֶׁר-דִּבַּרְתִּי לְךָ: וַיִּיקֶן יַעֲקֹב מִשְׁנָתוֹ וַיֹּאמֶר
 אָכֵן יִשָּׂה בַּמָּקוֹם הַזֶּה וְאֲנֹכִי לֹא יִדְעָתִי: וַיִּירָא וַיֹּאמֶר
 מִה-נִּזְרָא הַמָּקוֹם הַזֶּה אֵין זֶה בֵּי אִם-בֵּית אֱלֹהִים וְזֶה
 שַׁעַר הַשָּׁמַיִם: וַיִּשָּׂם יַעֲקֹב בַּבֹּקֶר וַיִּקַּח אֶת-הָאֲבָן אֲשֶׁר-
 שָׂם מִרְאֲשֹׁתָיו וַיִּשֶׂם אֹתָהּ מִצֵּבָה וַיִּצַק שָׁמֶן עַל-רֵאשָׁהּ:
 וַיִּקְרָא אֶת-שֵׁם-הַמָּקוֹם הַהוּא בֵּית-אֵל וְאוֹלָם לִזְוֹ שֵׁם-הָעִיר
 לְרֵאשֶׁנָּה: וַיְדַר יַעֲקֹב נֶדֶר לֵאמֹר אִם-יְהִיָּה אֱלֹהִים עִמָּדִי
 וְשָׁמַרְנִי בַדֶּרֶךְ הַזֶּה אֲשֶׁר אֲנֹכִי הוֹלֵךְ וְנָתַן-לִי לֶחֶם לֶאֱכֹל
 וּבְגָד לְלַבֵּשׁ: וְשִׁבַּתִּי בְשָׁלוֹם אֶל-בֵּית אָבִי וַהֲיָה הָיָה לִי
 לְאֱלֹהִים: וְהָאֲבָן הַזֶּה אֲשֶׁר-שָׁמַתִּי מִצֵּבָה יְהִיָּה בֵּית
 אֱלֹהִים וְכֹל אֲשֶׁר תֵּתֶן-לִי עֲשֵׂר אֶעֱשְׂרֶנּוּ לְךָ:

(שים לב: סעיפי השאלה בעמוד הבא.)

ענה על שניים מהסעיפים א-ג.

א. החלום שחלם יעקב בא להפיג חששות שהמסע לחרן מעורר אצלו.

(1) ציין שניים מן החששות האלה. בסס את דבריך על הכתוב. (4 נקודות)

(2) כיצד החלום מפיג את החששות של יעקב (שציינת בסעיף 1)? בסס את דבריך

על הכתוב. (6 נקודות)

ב. קרא פסוק 11 בקטע ואת פירוש רש"י שלפניך:

רש"י: 'ויפגע במקום', לא הזכיר הכתוב באיזה מקום אלא במקום הנזכר במקום אחר, הוא הר המוריה, שנאמר בו: 'וירא את המקום מרחק' (**בראשית**, כ"ב, 4).

(1) רש"י קובע שהמקום שעליו מדובר בקטע הוא הר המוריה. הוא מבסס את קביעתו

על השוואה לשוניית בין **בראשית**, כ"ח, 11 ל**בראשית**, כ"ב, 4.

הסבר את קביעתו. (5 נקודות)

(2) על בסיס איזה רעיון עשוי רש"י לפרש שהמקום המכונה

"בית אלהים" ו"שער השמים" (פסוק 17) הוא הר המוריה ולא בית אל?

(5 נקודות)

ג. קרא פסוקים 20-22 בקטע שלפניך.

(1) הסבר, לאור פסוקים 12-15 בקטע שלפניך, מה מעורר תמיהה בנדר של יעקב.

(5 נקודות)

(2) "וחלמות השׁוֹא ידְבְרוּ הַבַּל יִנְחָמוֹן" (**זכריה**, י', 2).

במה הנאמר בפסוק זה עשוי לפתור את התמיהה שציינת בסעיף (1)?

(5 נקודות)

.2 קרא בראשית, מ"א, 1-25.

א וַיְהִי מִקֵּץ שְׁנַתִּים יָמִים וּפְרָעָה חָלַם וְהִנֵּה עֹמֵד עַל־הַיָּאֵר:
 ב וְהִנֵּה מִן־הַיָּאֵר עֹלֹת שִׁבְעַת פָּרוֹת יָפוֹת מְרֹאָה וּבְרִיאוֹת בָּשָׂר
 ג וַתִּרְעִינָה בְּאָחוּ: וְהִנֵּה שִׁבְעַת פָּרוֹת אַחֲרוֹת עֹלֹת אַחֲרֵיהֶן מִן־
 ד הַיָּאֵר רָעוֹת מְרֹאָה וְדַקּוֹת בָּשָׂר וַתַּעֲמֹדנָה אֶצֶל הַפָּרוֹת עַל־
 ה שִׁפְתַי הַיָּאֵר: וַתֹּאכְלֶנָה הַפָּרוֹת רָעוֹת הַמְרֹאָה וְדַקּוֹת הַבָּשָׂר
 ו וַיַּחֲלֵם שְׁנֵית וְהִנֵּה שִׁבְעַת שִׁבְלִים עֹלֹת בְּקִנְיָה אֶחָד בְּרִיאוֹת
 ז וּטְבוֹת: וְהִנֵּה שִׁבְעַת שִׁבְלִים דַּקּוֹת וּשְׂדוּפֹת קָדִים צְמֻחוֹת
 ח אַחֲרֵיהֶן: וַתִּבְלַעְנָה הַשִּׁבְלִים הַדַּקּוֹת אֵת שִׁבְעַת הַשִּׁבְלִים
 ט הַבְּרִיאוֹת וְהַמְלֵאוֹת וַיִּיקֶץ פְּרָעָה וְהִנֵּה חֵלוֹם: וַיְהִי בַּבֹּקֶר
 י וַתִּפְעַם רוּחוֹ וַיִּשְׁלַח וַיִּקְרָא אֶת־כָּל־חֲרָטְמֵי מִצְרַיִם וְאֶת־
 יא כָּל־חַכְמֵיהָ וַיִּסְפֹּר פְּרָעָה לָהֶם אֶת־חֲלֹמוֹ וַאֲיֵן־פִּתְרָם אוֹתָם
 יב לַפְּרָעָה: וַיְדַבֵּר שָׂר הַמִּשְׁקִים אֶת־פְּרָעָה לֵאמֹר אֶת־חֲטָאֵי
 יג אֲנִי מִזְכִּיר הַיּוֹם: פְּרָעָה קִצַּף עַל־עַבְדֵּי וַיִּתֵּן אֹתִי בְּמִשְׁמֹר
 יד בֵּית שָׂר הַטַּבָּחִים אֹתִי וְאֵת שָׂר הָאֹפִים: וַנְּחַלְמָה חֵלוֹם
 יה בְּלֵילָה אֶחָד אֲנִי וְהוּא אִישׁ כִּפְתָרוֹן חֲלֹמוֹ חֲלֹמְנוּ: וְשֵׁם
 יז אֲתָנוּ נֶעַר עַבְדֵי עֶבֶד לְשָׂר הַטַּבָּחִים וְנִסְפַּרְלוֹ וַיִּפְתַּרְלָנוּ
 יח אֶת־חֲלֹמֹתֵינוּ אִישׁ כִּחְלֹמוֹ פִּתָּר: וַיְהִי כִּאֲשֶׁר פִּתַּרְלָנוּ כִּן
 יט הָיָה אֹתִי הַשִּׁיב עַל־כֵּנִי וְאֹתוֹ תִּלְהֶ: וַיִּשְׁלַח פְּרָעָה וַיִּקְרָא
 כ אֶת־יוֹסֵף וַיְרִיעָהוּ מִן־הַבּוֹר וַיַּגִּלַּח וַיַּחֲלֵף שִׁמְלֹתָיו וַיָּבֵא אֶל־
 כא פְּרָעָה: וַיֹּאמֶר פְּרָעָה אֶל־יוֹסֵף חֵלוֹם חֲלֹמְתִי וּפְתָר אֵין אֹתוֹ
 כב וְאֲנִי שָׁמַעְתִּי עֲלֶיךָ לֵאמֹר תִּשְׁמַע חֵלוֹם לִפְתָּר אֹתוֹ: וַיַּעַן
 כג יוֹסֵף אֶת־פְּרָעָה לֵאמֹר בְּלִעְדֵי אֱלֹהִים יַעֲנֶה אֶת־שְׁלוֹם פְּרָעָה:

(שים לב: המשך הקטע וסעיפי השאלה בעמוד הבא.)

י' וַיְדַבֵּר פְּרָעָה אֶל-יוֹסֵף בְּחַלְמֵי הַנֶּנֶן עַמֹּד עַל-שֹׁפֶת הַיַּאֲד:
 ה' וְהִנֵּה מִן-הַיַּאֲד עֹלֹת שִׁבְעַת פָּרוֹת בְּרִיאֹת בָּשָׂר וַיִּפֹּת תְּאֵד
 ט' וַתִּרְעִינָה בָּאָחוּ: וְהִנֵּה שִׁבְעַת פָּרוֹת אַחֲרוֹת עֹלֹת אַחֲרֵיהֶן
 דְּלוֹת וְרַעוֹת תְּאֵד מְאֹד וְרַקוֹת בָּשָׂר לֹא-דָאִיתִי כִּהְנֶה בְּכָל-
 כ' אֶרֶץ מִצְרַיִם לָרַע: וַתֹּאמְרָנָה הַפָּרוֹת הַרְקוֹת וְהַרְעוֹת אֶת
 כ"א שִׁבְעַת הַפָּרוֹת הַרְאֵשְׁנוֹת הַבְּרִיאֹת: וַתִּבְאֵנָה אֶל-קַרְפֹּנֶה
 וְלֹא נֹדַע כִּי-בָאוּ אֶל-קַרְפֹּנֶה וּמְדַאִיָּהוּן רָע כַּאֲשֶׁר בַּתְּחִלָּה
 כ"ב וַאֲיָקִין: וַאֲרֵא בְּחַלְמֵי וְהִנֵּה שִׁבְעַת שֹׁבְלִים עֹלֹת בְּקִנְיָה
 כ"ג אֶחָד מֵאֵלֶּת וְטָבוֹת: וְהִנֵּה שִׁבְעַת שֹׁבְלִים צְנֻמוֹת דְּקוֹת
 כ"ד שְׂדֵפוֹת קָדִים צְמֻחוֹת אַחֲרֵיהֶם: וַתְּבַלְעֵן הַשֹּׁבְלִים הַדְּקוֹת
 אֶת שִׁבְעַת הַשֹּׁבְלִים הַטָּבוֹת וַאֲמַר אֶל-הַחֲרֻטָּמִים וַאֲיִן מִגִּיד
 כ"ה לִי: וַיֹּאמֶר יוֹסֵף אֶל-פְּרָעָה חֲלוֹם פְּרָעָה אֶחָד הוּא אֶת אֲשֶׁר
 הָאֱלֹהִים עֲשָׂה הַגִּיד לְפְרָעָה:

ענה על שניים מהסעיפים א-ג.

- א. קרא פסוקים 9-13 ופסוק 25 בקטע שלפניך.
 בכתובים האלה באים לידי ביטוי שני מאפיינים של חלום.
 מה הם שני המאפיינים האלה? בסס את דבריך על הכתוב.
- ב. קרא פסוק 8, פסוק 15 ופסוק 25 בקטע שלפניך.
 (1) האם פרעה תופס את חלומותיו כשני חלומות נפרדים או כחלום אחד? בסס את תשובתך על הכתוב. (4 נקודות)
- (2) האם החרטומים מקבלים את אופן התפיסה של פרעה את חלומותיו, והאם יוסף מקבל אותם? בסס את תשובתך על הכתוב. (6 נקודות)
- ג. לדעת נ' שופק (במאמרה "עיון מחודש בחלומות השרים ופרעה בסיפור יוסף בזיקה לחלומות המצריים"), הקטע שלפניך סותר את התפיסה שרווחה במצרים העתיקה בנוגע ל"חלומות מלכים".
- (1) ציין שני מאפיינים של "חלומות מלכים", לפי התפיסה שרווחה במצרים העתיקה. (5 נקודות)
- (2) הסבר במה המסופר בקטע שלפניך סותר את התפיסה שרווחה במצרים העתיקה בנוגע ל"חלומות מלכים". (5 נקודות)

3. קרא ירמיה, כ"ג, 23-32.

כג האלהי מקרב
 כד אני נאס־ה' ולא אלהי מרחק: אס־יִסְתֵּר אִישׁ בַּמִּסְתָּרִים
 ואני לא־אֶרְאֶנּוּ נֹאס־ה' הֲלוֹא אֶת־הַשָּׁמַיִם וְאֶת־הָאָרֶץ
 כה אני מלא נאס־ה': שִׁמְעֵתִי אֶת אֲשֶׁר־אָמְרוּ הַנְּבִאִים
 כו הַנְּבִאִים בְּשִׁמִּי שֶׁקֶר לֵאמֹר חֲלַמְתִּי חֲלַמְתִּי: עַד־מָתִי הִישׁ
 כז בִּלְבַב הַנְּבִאִים נְבִיאֵי הַשֶּׁקֶר וְנְבִיאֵי תִרְמַת לֵב: הַחֲשָׁבִים
 לְהַשְׁפִּיחַ אֶת־עַמִּי שָׁמַי בַּחֲלוּמֹתָם אֲשֶׁר יִסְפְּרוּ אִישׁ לְרֵעֵהוּ
 חכ כַּאֲשֶׁר שָׁכְחוּ אֲבוֹתָם אֶת־שְׁמִי בְּבַעַל: הַנְּבִיאֵי אֲשֶׁר־אֵתוּ
 חלום יִסְפֵּר חֲלוֹם וְאֲשֶׁר דִּבְרֵי אֵתוּ יִדְבֵּר דְּבַרֵי אֲמַת מֶ־
 טז לְתַבֵּן אֶת־הֶבֶר נֹאס־ה': הֲלוֹא כֹה דִּבְרֵי כָּאִשׁ נֹאס־ה'
 ל וכִּפְטִישׁ יִפְצֵץ סֶלַע: לִכֵּן הִנְנִי עַל־הַנְּבִאִים נֹאס־ה' מִגִּנְבֵי
 לא דְּבַרֵי אִישׁ מֵאֵת רֵעֵהוּ: הִנְנִי עַל־הַנְּבִאִים נֹאס־ה' הַלֹּקְחִים
 לב לְשׁוֹנֵם וַיִּנְאֲמוּ נֹאס: הִנְנִי עַל־נְבִאֵי חֲלֻמוֹת שֶׁקֶר נֹאס־ה'
 וַיִּסְפְּרוּם וַיִּתְעוּ אֶת־עַמִּי בְּשִׁקְרֵיהֶם וּבַפְחָזוֹתָם וְאֲנֹכִי לֹא־
 שָׁלַחְתִּים וְלֹא צִוִּיתִים וְהוֹעִיל לֹא־יוֹעִילוּ לְעַם־הַזֶּה נֹאס־ה':

ענה על שניים מהסעיפים א-ג.

א. יש הטוענים שבקטע שלפניך ירמיהו מביע עמדה מסתייגת מכוחו הנבואי של החלום.

(1) כיצד צירוף המילים "נְבִיאֵי תִרְמַת לֵב" (פסוק 26) עשוי ללמד על עמדה זו?

(5 נקודות)

(2) הבא מן הקטע דוגמה נוספת שעשויה ללמד על עמדה זו, והסבר אותה.

(5 נקודות)

ב. (1) בפסוק 28 ירמיהו משתמש במטפורה הממחישה את ההבדל בין נביא שקר לנביא אמת.

מהי המטפורה, וכיצד היא ממחישה את ההבדל בין שני סוגי הנביאים?

(5 נקודות)

(2) הסבר את שני הדימויים בפסוק 29 שבאמצעותם הנביא מתאר את חוויית ההתגלות

הישירה. (5 נקודות)

ג. ציין שני סיפורים אחרים במקרא שעומדים בסתירה לעמדת ירמיהו (סעיף א) בנוגע לכוחו

הנבואי של החלום. הסבר במה סיפורים אלה סותרים את עמדתו של ירמיהו.

שים לב!
המשך הבחינה בעמוד 8.

הַגְּבִיעוֹן
 הַ
 נִרְאָה ה' אֶל-שְׁלֹמֹה בַחלוֹם הַלַּיְלָה וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים שְׂאֵל
 וּמָה אֶתְנֶן-לָךְ: וַיֹּאמֶר שְׁלֹמֹה אֶתְּה עֲשִׂית עִם-עַבְדְּךָ דוֹד אָבִי
 חֶסֶד גָּדוֹל כַּאֲשֶׁר הֵלַךְ לִפְנֵיךָ בְּאֵמֶת וּבִצְדָקָה וּבִישֻׁרֵת לִבִּב
 עִמָּךְ וַתִּשְׁמַר-לוֹ אֶת-הַחֶסֶד הַגָּדוֹל הַזֶּה וַתִּתֵּן-לוֹ בֵּן יֹשֵׁב
 עַל-כִּסֵּאֹו כִּיֹּם הַזֶּה: וְעַתָּה ה' אֱלֹהֵי אֶתְּה הַמְּלִכָת אֶת-
 עַבְדְּךָ תַּחַת דָּוִד אָבִי וְאֶנְכִי נֶעַר קָטָן לֹא אֲדַע צִאת וָבֹא:
 ח וְעַבְדְּךָ בַתּוֹךְ עִמָּךְ אֲשֶׁר בַּחֲרַת עִם-דָּב אֲשֶׁר לֹא-יִמְנָה וְלֹא
 ט יִסְפֵּר מַרְבִּ: וְנָתַת לְעַבְדְּךָ לֵב שֹׁמֵעַ לְשֹׁפֵט אֶת-עַמְּךָ לְהִבִּין
 י בֵּין-טוֹב לְרָע כִּי מִי יוּכַל לְשֹׁפֵט אֶת-עַמְּךָ הַכֹּבֵד הַזֶּה: וַיִּיטֵב
 יא הַדְּבַר בְּעֵינֵי אֲדָנָי כִּי שָׂאֵל שְׁלֹמֹה אֶת-הַדְּבַר הַזֶּה: וַיֹּאמֶר
 אֱלֹהִים אֵלָיו יֵעֵן אֲשֶׁר שָׂאֵלְת אֶת-הַדְּבַר הַזֶּה וְלֹא-שָׂאֵלְת
 לְךָ יָמִים רַבִּים וְלֹא-שָׂאֵלְת לְךָ עֵשֶׂר וְלֹא שָׂאֵלְת נַפְשׁ אִיבִיךָ
 יב וּשְׂאֵלְת לְךָ הִבִּין לְשֹׁמֵעַ מִשֹּׁפֵט: הִנֵּה עֲשִׂיתִי כַּדְּבַרִּיךָ הַנֵּה וּ
 ג נָתַתִּי לְךָ לֵב חָכֵם וְנִבּוֹן אֲשֶׁר כַּמּוֹךְ לֹא-הָיָה לִפְנֵיךָ וְאַחֲרֶיךָ
 ג וְלֹא-יִקּוּם כַּמּוֹךְ: וְגַם אֲשֶׁר לֹא-שָׂאֵלְת נָתַתִּי לְךָ גַם-עֵשֶׂר גַּם-
 ד כְּבוֹד אֲשֶׁר לֹא-הָיָה כַּמּוֹךְ אִישׁ בַּמְּלָכִים כָּל-יְמֵיךָ: וְאִם ו
 ד תֵּלֵךְ בַּדְּרָכָי לְשֹׁמֵר חֻקֵי וּמִצְוֹתַי כַּאֲשֶׁר הֵלַךְ דָּוִד אָבִיךָ
 ט וְהֵאֲרַכְתִּי אֶת-יְמֵיךָ: וַיִּקֶן שְׁלֹמֹה וְהִנֵּה חָלוֹם
 וַיְבֹא יְרוּשָׁלַם וַיַּעֲמֵד וּלְפָנָי אֲרוֹן בְּרִית־אֲדָנָי וַיַּעַל עֹלֹת וַיַּעַשׂ
 שְׁלָמִים וַיַּעַשׂ מִשְׁתָּה לְכָל-עַבְדָּיו:

(שים לב: סעיפי השאלה בעמוד הבא.)

ענה על שניים מהסעיפים א-ג.

א. קרא את דברי נ' שופק שלפניך:

חלומות האינקובציה [...] נבדלים מיתר החלומות בשל היותם חלומות יזומים, לא ספונטניים, שנוצרו באופן מלאכותי על ידי אנשים שהיו נתונים במצוקה. אנשים אלו נהגו לעלות לרגל למקום קדוש בתקווה ששם יתגלה להם האל בחלומם ובפיו מענה למצוקתם. ("עיון מחודש בחלומות השרים ופרעה בסיפור יוסף בזיקה לחלומות המצריים")

יש הטוענים שחלום שלמה בגבעון הוא "חלום אינקובציה".

הסבר שתי מצוקות ששלמה נתון בהן לפי הקטע ממלכים א שלפניך. בסס את דבריך על הכתוב.

ב. (1) הבקשה של שלמה מלמדת על התפקיד המרכזי של המלך.

מהו תפקיד זה, ומה הן התכונות הנדרשות כדי למלא תפקיד זה? (5 נקודות)

(2) יש הטוענים כי מה שה' העניק לשלמה (פסוק 12) הוא אמצעי שבעזרתו אפשר להשיג

חלק מן הדברים האחרים ששלמה היה יכול לבקש, המפורטים בפסוק 11.

הסבר טענה זו. (5 נקודות)

ג. יש הטוענים כי הנאמר בקטע שלפניך נועד לתאר את שלמה באור חיובי ולהעניק תוקף למלכותו.

(1) ציין שלושה פרטים מן הקטע המעידים על תיאור חיובי של שלמה. (5 נקודות)

(2) כיצד הנאמר בקטע מעניק תוקף למלכות שלמה (מלבד התיאור החיובי), ומדוע היה

צורך בכך? תוכל להיעזר במלכים א, א', 5-13. (5 נקודות)

פרק שני (40 נקודות)

בפרק זה עליך לענות על שתיים מהשאלות 5-7 (לכל שאלה – 20 נקודות).

5. קרא שופטים, ז', 9-15.

וַיְהִי בַּלַּיְלָה הַהוּא
 וַיֹּאמֶר אֱלֹהֵי הָקוֹם רַד בַּמַּחֲנֶה כִּי נִתְּנִיו בַּיָּדְךָ: וְאִם-יִרְאֶה
 אֶתְּךָ לָרֶדֶת רַד אֶתְּךָ וּפְרָה נַעֲרֶךָ אֶל-הַמַּחֲנֶה: וְשָׁמַעְתָּ מִה־
 יַדְבְּרוּ וְאַחֲרַי תַּחֲזֹקְנָה יָדֶיךָ וַיִּרְדַּת בַּמַּחֲנֶה וַיִּרְדַּת הוּא וּפְרָה
 נִעְרוּ אֶל-קֶצֶה הַחֲמִשִּׁים אִשָּׁר בַּמַּחֲנֶה: וּמְדִיָּן וְעַמְלֶק וְכָל-
 בְּנֵי-קָדָם נָפְלִים בַּעֲמֶק פְּאֻרְבָּה לְרַב וּלְגַמְלִיָּהֶם אֵין מִסְפָּר
 כְּחֹל שַׁעַל-שֹׁפֶת הַיָּם לְרַב: וַיָּבֵא גְדֵעוֹן וְהִנֵּה-אִישׁ מִסְפָּר
 לִרְעֵהוּ חֲלוֹם וַיֹּאמֶר הִנֵּה חֲלוֹם חֲלַמְתִּי וְהִנֵּה צִלּוֹל לַחֶם
 שָׁעָרִים מִתְּהַפֵּךְ בַּמַּחֲנֶה מְדִיָּן וַיָּבֵא עַד-הָאֹהֶל וַיִּכְהוּ וַיִּפֹּל
 וַיִּהְפְּכוּ לְמַעֲלָה וְנָפַל הָאֹהֶל: וַיַּעַן רַעְיָהוּ וַיֹּאמֶר אֵין זֹאת
 בְּלָתִי אִם-חֲרֹב גְּדֵעוֹן בֶּן-יֹאשׁ אִישׁ יִשְׂרָאֵל נָתַן הָאֱלֹהִים
 בְּיָדוֹ אֶת-מְדִיָּן וְאֶת-כָּל-הַמַּחֲנֶה: וַיְהִי כַשְׂמַע
 גְּדֵעוֹן אֶת-מִסְפָּר הַחֲלוֹם וְאֶת-שִׁבְרוֹ וַיִּשְׁתַּחֲוֶה וַיֵּשֶׁב אֶל-
 מַחֲנֶה יִשְׂרָאֵל וַיֹּאמֶר קוֹמוּ כִּי-נָתַן הָ' בְּיַדְכֶם אֶת-מַחֲנֶה
 מְדִיָּן:

א. קרא פסוקים 9-11 בקטע שלפניך.

בדברי ה' לגדעון בפסוקים אלה, השורש יר"ד חוזר ארבע פעמים ומשמש בשתי משמעויות שונות.

(1) מה הן שתי המשמעויות? (4 נקודות)

(2) איזו משמעות של השורש יר"ד משמשת בתיאור הפעולה "וירד הוא ופרה נערו אל

קצה החמשים אשר במחנה" (פסוק 11), וכיצד פעולה זו עשויה ללמד על הלך רוחו

(=הרגשתו) של גדעון? (6 נקודות)

ב. קרא פסוקים 13-15 בקטע שלפניך.

(1) הסבר את המשמעות הסמלית של לחם השעורים ושל האוהל בחלום המדייני, ואת המשמעות הסמלית של השתלשלות האירועים בחלום. (6 נקודות)

(2) יש הטוענים כי בעקבות ביקורו של גדעון במחנה מדיין הוא היה יכול להסיק מסקנה גם על המורל ששרר במחנה.

כיצד הפירוש שהעניק המדייני לחלום היה יכול לסייע לגדעון ללמוד על המורל

במחנה מדיין? בסס את דבריך על הכתוב. (4 נקודות)

6. א. קרא את התרגום לעברית של **דניאל**, ב', 27-30.

כז עֹנָה דְנִיָּאל לְפָנֵי הַמֶּלֶךְ וְאוֹמֵר: הֲרֹז אֲשֶׁר הַמֶּלֶךְ שׁוֹאֵל – אֵין חֲכָמִים,
כח אֲשֶׁפִים, חֲרָטְמִים וְקוֹסְמִים יְכוּלִים לְהַגִּיד לְמֶלֶךְ: אֲכַל יֵשׁ אֵל בְּשָׁמַיִם גּוֹלָה
רְזִים, (וְהוּא) הוֹדִיעַ לְמֶלֶךְ נְבוּכַדְנֶצַּר מֵה שִׁיְהִיָּה בְּאַחֲרִית הַיָּמִים. חֲלוּמָה
כט וּמְרֹאוֹת רֵאשֶׁף עַל מִשְׁכַּבָּה זֶה הוּא: אַתָּה הַמֶּלֶךְ, עָלוּ רְעִיוֹנוֹתֶיךָ עַל מִשְׁכַּבְּךָ,
ל מֵה שִׁיְהִיָּה אַחֲרֵיכֶן – וְגוֹלָה הַרְזִים הוֹדִיעָה מֵה שִׁיְהִיָּה: וְאַנִי, לֹא בְּחֻכְמָה
שִׁישׁ בִּי (יֹתֵר) מִכָּל הַחַיִּים, נִגְלָה לִי רֹז זֶה, רַק בְּעִבּוּר אֲשֶׁר יוֹדִיעוּ אֶת
הַפֶּשֶׁר לְמֶלֶךְ, וְתַדַּע אֶת רְעִיוֹנוֹת לְכַבֵּד:

בפסוקים 27-30 שלפניך דניאל מדבר על חלום נבוכדנאצר.

(1) האם מטרת החלום של נבוכדנאצר היא לחזות את העתיד או לעצב את העתיד?
בסס את דבריך על הכתוב.

(7 נקודות)

(2) קרא גם **בראשית**, מ"א, 32-38.

מה תפקידו של החולם בנוגע למציאות שהחלום מבושר, על פי כל אחד מן הקטעים

(**דניאל**, ב', **בראשית**, מ"א)? (5 נקודות)

ב. קרא את הקטע שלפניך **מספר החלומות האשורי**:

הו שמש, אתה השופט, שפוט את ריבי; הפוסק דין, פסוק את דיני. החלומות הרעים שהיו לי, הפוך
(אותם) לטובים! כדי שאֵלך בדרך הישרה.

האם הפנייה לאל שמש מלמדת על תפיסה שלפיה החלום רק חוזה את העתיד או על תפיסה

שלפיה החלום אף יכול לעצב את העתיד? נמק את דבריך. (8 נקודות)

7. קרא את דברי א' שנאן שלפניך:

בספרות חז"ל נמצא מאמרים שונים ואף מנוגדים באשר למהותו של החלום ובאשר למקורו. לעתים יבוא חכם לטעון כי החלום (הוא) אחד משישים לנבואה, רוצה לומר מעין זכר ושריד של התגלות אלוהית בתקופה שכבר פסקה בה נבואה מישראל (בבלי, ברכות נו, ע"ב) [...] ועל כן יש בכוחו לגלות נסותרות ולבשר עתידות [...] לעומת זאת יסברו אחרים כי אין בחלום כל ניצוץ אלוהי, שהרי 'אין מראין לו לאדם אלא מהרהורי לבו' (שם נה, ע"ב).
("החלום במדרש ומדרש החלום")

א. על פי קטע זה, הסבר את שתי הגישות בנוגע למקורם ולמהותם של החלומות. (6 נקודות)

ב. קרא גם בראשית, ל"ז, 5-11; 19-20.

כיצד אפשר להבין את התגובות של האחים ושל יעקב על חלומות יוסף, לפי כל אחת מהגישות שהסברת בסעיף א? הדגם את דבריך, ובסס אותם על הכתוב. (14 נקודות)

בהצלחה!

זכות היוצרים שמורה למדינת ישראל
אין להעתיק או לפרסם אלא ברשות משרד החינוך